

Klimat- och näringslivsdepartementet

Datum: 16/10/2025

Ingivet via epost till:

Kn.remissvar@regeringskansliet.se

Kn.nm@regeringskansliet.se

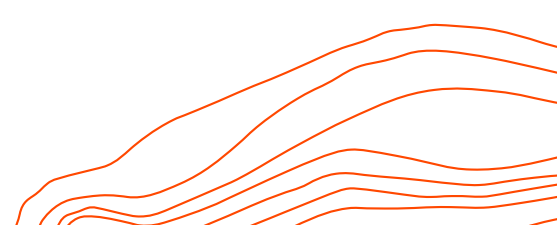
Ert referensnummer: KN2025/01529

Svemins remissvar gällande promemoria Skyddet genom nationell fridlysning anpassas till arternas skyddsbehov och andra angelägna intressen

Svemin är branschorganisationen för gruvor, mineral- och metallproducenter i Sverige. Svemin representerar cirka 60 företag med drygt 15 000 anställda inom produktion, prospektering och teknik. Medlemsverksamheterna förekommer i hela landet. Metallgruvorna är lokaliserade till norra Sverige och Bergslagen medan kalkstensfyndigheterna främst finns på Gotland.

Huvudsakliga synpunkter

- Svemin tillstyrker föreslagna ändringar i artskyddsförordningen.
- Svemin anser att Sverige som medlemsstat i EU bör driva på för att det genomförs liknande ändringar i art- och habitatdirektivet och fågeldirektivet.

Allmänt om förslaget

Svemin anser att det är en rimlig utgångspunkt att de nationella fridlysningsbestämmelserna i artskyddsförordningen anpassas utifrån arternas skyddsbehov och att skyddsnivån ska vara proportionerligt i förhållande till andra angelägna allmänna och enskilda intressen.

För gruv- och mineralbranschens del är det särskilt positivt att det – för vissa nationellt fridlysta arter – i promemorian föreslås att de nationella fridlysningsbestämmelserna i artskyddsförordningen inte ska gälla om det i det enskilda fallet är uppenbart att syftet inte är att orsaka en sådan påverkan som omfattas av förbuden.¹ Samtidigt är det rimligt att arter som är starkt eller akut hotade fortsatt omfattas av ett mer strikt skydd. En sådan differentiering bidrar till att de mest hotade arterna skyddas utan att förbuden i artskyddsförordningen i onödan hindrar samhällsviktiga verksamheter.

I sammanhanget kan det nämnas att det vore mycket välkommet om den svenska regeringen aktivt verkar för att art- och habitatsdirektivet samt fågeldirektivet revideras. För arter som är vanligt förekommande – vare sig det rör sig om djur, fåglar eller växter – bör det finnas utrymme att göra en mer balanserad avvägning mellan exempelvis bevarandemål och samhällsviktiga verksamheter. Det är inte rimligt att förekomsten av sådana arter i sig kan hindra etableringar av exempelvis gruvor, täkter eller anläggningar för energiproduktion och distribution, eftersom den här typen av verksamheter är av synnerligen stor vikt för samhällets utveckling, beredskap och omställning samt uppenbart inte har till syfte att exempelvis döda eller samla in exemplar av djur och växter. Samma typ av undantag som nu föreslås i de nationella fridlysningsbestämmelserna, om att förbuden inte ska gälla om det är uppenbart att syftet inte är att orsaka en sådan påverkan som omfattas av förbuden, bör därför införas i art- och habitatsdirektivet samt i fågeldirektivet – i alla fall när det rör sig om vanligt förekommande arter.

Därtill bör det uppmärksammas att möjligheterna till dispens enligt art- och habitatsdirektivet eller fågeldirektivet i nuläget är begränsade. Bland annat innebär möjligheten i art- och habitatsdirektivet att meddela undantag av "tvingande orsaker som har ett allt överskuggande allmänintresse"² en mycket hög tröskel, vilket i praktiken gör det svårt att få tillstånd även för verksamheter som har stor betydelse för samhället. När det gäller fågeldirektivet saknas dessutom motsvarande uttryckliga undantagsmöjlighet, vilket är en brist som bör åtgärdas i syfte att förhindra oproportionerliga begränsningar av samhällsviktiga verksamheter, vilka alltså kan komma att stoppas även när påverkan på fåglar är oavsiktlig (i ordets allmänna betydelse) och arterna inte är hotade. Att få till en skälig undantagsmöjlighet har blivit särskilt viktigt i ljuset av EU-domstolens dom i mål C-784/23.

¹ Se förslaget på ny 9 a § första stycket artskyddsförordningen.

² Se artikel 16.1 c art- och habitatsdirektivet.

Slutligen är det positivt att det i promemorian föreslås en ny dispensgrund som innebär att dispens kan ges om det inte finns någon annan lämplig lösning och det rör sig om tvingande skäl som har ett allt överskuggande allmänintresse, även om dispensen försvårar upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus.³ Det är rimligt att det i sådana fall ställs krav på att verksamhetsutövaren vidtar och bekostar kompensationsåtgärder.

Stockholm, 2025-10-16

Maria Sunér
VD

Tobias Kluge
Branschjurist

³ Se förslaget på ny 15 a § andra stycket p. 2 artskyddsförordningen.